

KULTÚRA

ROČNÍK XIV. – č. 18

DVOJTÝŽDENNÍK ZÁVISLÝ OD ETIKY

26. OKTÓBRA 2011

Vydáva Factum bonum, s. r. o. • Šéfredaktor Teodor Križka • Redakcia: Sološnická 41, 841 04 Bratislava, Mobil: 0903 846 313 • e-mail: redakcia@kultura-fb.sk • Cena 1,20€

Nemecký minister financií uviedol, že ekonomiku čaká sedem chudobných rokov. V podmienkach Slovenska to môže byť sedem (už nie asi biblických) biednych rokov, kde chudobní budú ešte chudobnejší a budú si musieť utiahnuť už utiahnuté opasky.

Svet, osobitne Európa a Slovensko, sa dostali nielen ekonomicky, ale aj kultúrno-hodnotovo na križovatku. Kríza dlhov je len vrcholom pomyselného ľadovca hlbokých a rôznorodých problémov, ktoré súvisia so všeobecnou krízou humanity spoločnosti a transformačnou krízou ekonomiky. Vo svetových podmienkach industriálne (priemyselné) ekonomiky nahradzuje ekonomika nových vyspelých technológií v rámci vzdelanostných high-tech spoločností.

Žiaľ, to nie slovenský prípad. Budúce zmeny v eurozóne asi vyplývajú z momentálneho stavu, že na sanáciu len Grécka sa už vydalo alebo sa dnes plánuje vydať 320 miliárd eur. Predpokladá sa od 200 miliárd do 1 bilióna eur na budúcu pomoc európskym bankám. Pri existencii ďalších problémových štátov sa tzv. eurovaly (v rámci záchranných fondov EFSF) dostávajú na hranicu svojich kapacitných možností riešiť európsku dlhovú krízu. Realizované eurovaly tiež znamenajú budúce platby stále viac zadlžovaných štátov v prospech zachovania prosperity (a stability) dnes stále ziskových bánk, hlavne francúzskych a nemeckých. Bankové zisky by zostali, no riziká sa z bánk preniesu na zadlžujúce štáty eurozóny, pričom sa euroval bude ďalej navyšovať, ale s budúcim neistým výsledkom. V prípade finančných problémov pri veľkosti Talianska a Španielska fakticky stráca zmysel. Na finančnú sanáciu oboch štátov je potreb-

Quo vadis Slovensko?

ných okolo 2 biliónov eur. Pri reálnom využívaní eurovalu (do stropu dnešného slovenského podielu vo výške takmer 8 miliárd eur) budú sa v budúcnosti s nárastom slovenských dlhov a nutnosťou ich splácania spravidla dusiť prípadné náznaky rastu životnej úrovne občanov Slovenska. Takto euroval bude mať iné dôsledky pre krajiny eurozóny s vysokou životnou a ekonomickou úrovňou a iné (drastickejšie) na tie druhé (menej ekonomicky vyspelé) s možným tretinovým nárastom daňového zaťaženia na Slovensku. Musíme dodať, že oproti technologickému Nemecku s vysokou životnou úrovňou tu bude vystupovať montážne Slovensko s infraštruktúrnymi deficitmi a slabšou ekonomickou a životnou úrovňou obyvateľov.

Teda na miske váh tohto určite aktuálne závažného rozhodovania o podpore eurovalu zo strany slovenských politických elit je stredo-európska konkurenčná schopnosť, zadlžovanie Slovenska a jeho zahraničnopolitická kredibilita. Významná je tu tiež snaha nasledovať cestu Nemecka ako najvyspelejšej európskej ekonomiky, najvýznamnejšieho slovenského ekonomického partnera a svetového ekonomického (a geopolitického) hráča.

Slovenské rozhodnutie v tomto smere je neľahké (a so svojimi dôsledkami nejednoznačne predvídateľné) a má dôsledky pre budúce generácie. Nie je to na čierno-biele videnie, nakoľko nasle-

dovanie Nemecka pri podpore eurovalu s výraznými dlhodobými

dlhovými dopadmi pre Slovensko je ťažké a zároveň ťažiskové rozhodnutie Slovenska. V zásade Slovensko sa musí rozhodovať podľa svojich záujmov, tak ako to skutočne chce. Treba sa však rozhodovať so znalosťou veci a s vedomím krátkodobých a dlhodobých dôsledkov rozhodnutia pre Slovensko. Dnešný zahraničnopolitický profit môže znamenať budúcu ekonomickú a politickú stratu, kde na bývalé domnelé alebo reálne zásluhy sa budú aktéri snažiť rýchlo zabudnúť. Bez ohľadu na zahraničné tlaky a mediálne ovplyvňovanie nakoniec všetko s odstupom času posúdia voliči na základe reálnej sociálno-ekonomickej situácie.

Zdá sa, že z hľadiska dnešného vývoja situácie v celej eurozóne nebol návrh eurovalu dostatočne pripravený a dohodnutý (so slabým zapojením súkromného sektora, osobitne bánk a ešte viac Európskej centrálnej banky).

(Pokračovanie na 3. strane)

BRUNO ČANÁDY

Nevedno kde, nevedno kto, nevedno kedy tvorí floskuly, no odrazu sú tu. Ako axiomy. Ako dogmy. Ako boží zákon. Každý, kto ich prestúpi, musí von z raja.

Tak by to bolo správne, keby to bola Božia vôľa. Ale tieto floskuly nevytvára Boh, ale čosi, resp. ktosi, kto sa učupil za štítom, ktorý sa podivne eufemisticky volá dobrovoľná únia štátov, EÚ. Tá EÚ, ktorá nevpustila Boha ani do svojho základného zákona, tobôž aby sa zákonom Božím riadila.

Kto zvíťazil?

TEODOR KRIŽKA

Nuž odtiaľ odkiaľsi priletela ako Noemova holubica aj floskula o tom, že Slovenská republika musí prijať euroval, lebo všetky členské štáty na to čakajú ako na spasenie. Záchrana celého finančného systému ovisla na bedrách malého národa, bez ktorého by sa odrazu zadrhli súkolia európskeho Molocha. Aké smiešne! Medzitým zbedačené Grécko nakúpilo štyristo tankov od USA. To už chovateľov holubíc nezaujalo natoľko ako slovenský superman Sulík, ktorý sa opovážil mať odvahu a spáchať politické harakiri.

Apropo, Sulík! Takmer všetci si na ňom očistili topánky. Veď ich aj majú riadne zablatené! Našli si obetného baránka. Viete si však predstaviť, že by si daktorý z nich takto utrel blato o Palacha? A veď Sulík podpálil telo vlastných politických ambícií a zhorel pred zrakmi celého parlamentu, aby aspoň raz v živote zasvietil! Možno žil pre túto chvíľu, čo my vieme?

Otázka zostáva, koho záujmom Sulíkova osobná česť prospela. To sa dozvieme, až Sulíkove zhorené ambície oživnú a pošlú súčasných politikov do dejín s rizikom, že Slovensko prejde liberálnou revolúciou. A za to sme vinní už dnes.

www.kultura-fb.sk

8 568001 374990

Ked' na obežnej dráhe časopriestoru
storočie s tisícročím sklzu
oblúkom do jedného bodu,
ked' šesť miliárd srdc
vybuchne v stoúsvitnú zhodu -
príde ti poklknúť a šepkať:
Môj Bože, vďaka ti za večný dar.
To vtedy vyjasní sa tvár
a ohňostroje vyblednutej lásky
uvoľnía nádej po nádeji.
Ako priam láva, čo sa skaze vzdáva,
čo starú zem len peklom požehnáva,
tak už aj človek siaha po rozklade
hviezd.
A básnik,
vysotený z ľudských snov a bied,
na večnosť spriateľený s hrobmi,
rozhrňa márne tajomstvo
Života a Smrti,
čo patrí od večných čias iba Bohu.
A človek a Boh - stály súboj?
Vzdor a návraty!
Kto je tu na rade?
Ratuj dušu preúbohú.
Pozemský pozdrav Ave Božstvo.
Sláva Ti.
Poznačený snom náhliš sa do jasu.
Dost' bolo tmy a vojen,
ked' padali ideológie a - izmy
ked' právo, pravdu prehlušoval dupot
čičmy
a bolo preťažko sa priznať
slabučkaj odvaha.
Len ísť proti mamone,
čo bleskom diabla pretínala vnútro,
ked' ľahkovážnosť k viere prišlo prijímať
ako tú najsvätejšiu bostiú.
Ó, či len láska kedy skrotí ju,
ked' všetko pozemské sa rúti nadol
do pomínutia. A či len zvodca diabol
poznove sľubmi si ťa získa, zláka
a zaplesá. Ach, slabosť, fumus neboráka.
Márne som odolával Hlasu vnútra,
strach z výčítiek, ach, z prepadliska
nevery
ma opanoval neraz. Bol to ston?
Či záchvev, útek pred sebou tak samým?
Ktože to kedy zráta, preveri?
Len prázdno prihovára sa mi -
Výsmech a úzkosť napokon.
Či varovanie ku strmému pádu?
Aj nedozierne hrôzy pripútali si ťa,
kým svet sa rútil do tmy.
Nevedel v sebe hľušiť klam a podlosť,
zradu
a teraz odmodlieva... Bibliu si číta;
v rukách ruženec bolestný
a preradosť.
On, človek schopný vrážd, orgií, ach,
majestát -
netušil zlo, ba písal manifesty - nie už
Boží,
ale priam Ludstva nádejnejší štát,
čo pretrvá aj veky večité.
Imperátori, fűhreri a vodcovia,
tribúni... Dejiny si vás raz oslovila.
Koruny z hláv padnú. Na smetisko,
„bohovia“!
Život a Majestát. Čím vyšší vzlet,
tým k zemi tvršší pád.
A pravdu nemožno o pravdu oberať.
To všetko sa mi stráca bohvie kam.

JÁN FRÁTRIK

Kým je ešte čas

Pozdrav k miléniu

A dejiny? Ach, história človeka,
lebo on tak v úzkosti vždy len sám
sa nikdy nebál na výboje s láskou.
Iba tie oči - jasní svedkovia,
blikavé hviezdy
zapichnuté do svedomia,
do výpovedí starých ozvien,
čo písali a žili kroniku a nekrológy.
Ó, stroskotanci strateného sveta,
čo roztlkali kamene nenávisť
na kraji nedovidených ciest -
Ktože ich ešte kedy zráta?
Tolko priam neznámych a známych
hviezd.
Kolkože dní a pretrhnutých noci
nečuteľných srdc.
A k snom? Priúzke sú vráta.
Už podelili si nás podľa strán -
nepozná sestra sestru,
ani brat už brata.
Rodiny na pranier. A závisť rozostlatá.
Dusili sme sa pod oblohou,
šliapaná pravda bezbožníckou nohou.
Na prikaz slávnosť mamonárskym
bohom,
ked' ponúkali perly polopravd
a modlitbu vždy mali len za číry blud.
Odpusť im, Bože,
a nás slabých neodsúď!
A bola veľkohubosť pýchy nadčloveka,
čo meral, vážil, ako cvengla kartotéka,
čo rozum dvíhal ponad srdce, ponad
ducha.
Aj blatá hriechu si nás vzali nehodných.
Ó, Pane, žiť taký život
nebola slasť a sudba jednoduchá,
ked' srdce chorľavie a len čo búcha,

ked' nové božstvá prišlo
s dvojitvárnosťou
brat'.
Človečik-máčik, staniolový majestát -
sám život pripísal mu asketickú stať.
Priskoro opadali fantazmagórie
priam ako verše bez rytmu a rýmu
a prišiel čas už myslieť na prikorie,
na pravdy, čo v nás nikdy nezahynú.
A tak sa večné do Večnosti sunie
a človek iba v Božstve
čisté NOVOLUNIE.
A tretí vek už svieti spoza obzoru.
Opretí o nádeje dvíhame si slnko,
nech prísno zröntgenuje naše slabosti,
rozpíše diagnózu pochybovačnosti,
aby sme nikdy viac už nepoznali
apokalypsu otrávenej krvi -
nenávisť, podlosť, zničený domov,
či bohorovnosť riešiť ľudské osudy.
Iba tá láska povymieňa bezdejinné sny,
lebo len ona zachrániť vie
život na zemi.
Ó, vráť bratstvo k podaniu si rúk,
aby už nikto nechorel samotou
po vraždách, výpalnom a z krivých
svedectiev,
aby už človek nemal nič viac
s ohňom lží
a kontinenty ovievajú vetry zblíženia.
Možno sa skalopevne prihovori Zem.
„Ó, ľudia, veď vás tak veľmi milujem.“
Nech láska zvalá žalár temných
sebatryzní...
A z vlády na vládu
len sľuby, kvetoslovie.
Žiť v skutkoch, kým nás chlebom
neoslovie -
len novú skutočnosť, čo zhojí rany,
lebo tu ostal živý už len sen...
A tak tisícročie za rohom už trubi.
Na radosť? Hviezdny dážď?
Či z jasu do záhuby?
Len ostaň, túžba, s nami a len v dialľky
svieť,
nech nový vek sa drží
spriateľenej Zeme.
To vtedy každé srdce
rozvinie sa v ratolesť
a my tak vdační
ku pokániu popohneme.
Jediná túžba zastaviť raz navždy
neduhy veď, čo tak sklzli do otroctva
zisku a totalít a zlata, krehkej moci.
Nech nový vek sa vydláždí zmiernením
a nádejou, čo bratstvo povyšuje nad
zlato,
čo prečesáva chodník trasou zakliatou,
lebo už je čas. Už je čas
zachrániť ZEM. A modré svitanie.
Bude to vzdych? Či ozaj svornosť
prívanie,
kým ešte láska na pol srdca bije v nás.
Už je čas
učiť sa znova milovať a odpúšťať,
vražedným očiam stiahnuť sivý zákal,
kým na sietnici brázdia
škrvny ťažkých dní.
Nech básnici a hudci skrásli nový vek -
Bude to návrat k ľudstvu?
Či niet síl ho zavidiť?

Pretvárky. Ako kráčať? Kam.
Ach, aký liek?
Modlitba ako poézia.
Balzam všetkých storočí.
Zradný čas, najtemnejší.
Stop! Hľad' do očí...
Dost' sa tu pozanášal do krvi -
nech navždy zhasne v prúde dialýzy...
Ó, človek, vyznaj -
kam si to dnes došiel?
Tvoj rod sa dejinami topí v krvi.
Odporne páchneš plynom koncentrákov,
gulagmi, masovými hrobmi.
Chceš, aby Boh ťa chránil naveky.
Už rozložil si národy, aj religie
a celé ľudstvo vydal napospas.
Dejiny sveta v skratke: Boh a ty.
Si spolu diabol,
vekovečné zlo a nenávisť,
čo podpaluješ, ohňom pišeš zmluvy.
Len zisky si ťa nútia k rannej modlitbe,
bankové kontá nahlodali tvoju vieru
a Parkinsonov syndróm hrabivosti
skrz-naskrz rozleptáva osikové sny.
Dožil si sa výročia, ked' padol MŮR
hanby.
Ave mier! Ave láska! Ave novovek!
Bude to súmrak červeným a hnedým
pochodom?
Ó, či len ozaj s MŮROM padli ďalšie:
nenávisť, terorizmus, pomsta, moc a
pýcha,
či človek ešte ozón lásky bude dýchať,
či dúha bratstva ponad strach sa sklenie
a s tisícročím svitne vykúpenie?
Prísť musí k sebe človek zas len sám.
Zatiahnuť oponu
tých skaličených drám,
čo ponížili ľudstvo na červa a plazu,
že z katastrof sa blýska púšť a skaza.
Ó, kam sa to len ľudský osud stáča?
Či naša Zem priam na milosť už
počítača?
ZASTAVME! Zem je v nás.
ZASTAVME! Kým je ešte čas!
A svet si strojí slávnosť stožiarivú,
tí jedni hromadný a spoločenský sex.
Už vybuchuje šampus,
pije sa láska, samopaš a rozkoš. Ex.
Rumba a čača, ohňostroje - Uží dňa.
Ktovie, čo zajtra. Zem sa koncu upína.
Trasú sa hviezdy. V nich sa potratím.
Tí druhí v modlitbách. A oči samá neha.
Nič viac len láska celá od srdca.
Na duši pokoj. K Bohu túžba horúca.
Vďaka Ti, Bože, za ten dar,
za odchodiacie storočie
i za ten úsvit tisícročia -
žiť Tvoje PRAVDY,
čo tu nikdy nevybočia,
čo zrejú v nás i ponad - ako večný
milodar.
K Tebe sme pripútani naveky,
lebo nech časy ako chcú sa menia,
Ty si tu večné SVETLO, LÁSKA
do skončenia.
Sme v Tebe a Ty celý v nás.
Bud' s nami ponad vzlet i strmé pády
tých neuduživých, rozvichrených čias.

Keby Žilinčan a Žilince Ján Frátrík nepatrili k malému národu, ktorého duchovné hodnoty poriadne nepoznajú už ani v prvej dedine za hranicami jeho štátochotára, jeho meno by sa spomínalo jedným dychom s Claudelom, Elliotom, Jeseninom, le Fortovou..., hovorí v doslove k posmrtno vydané knihe básní Jána Frátríka Rozdávať lásku (Knižné centrum, Žilina 2001) dlhoročný básnikov priateľ, spisovateľ Ján Lenčo. Hoci má doslov viac charakter osobného vyznania než literárnokritického postoja, hovorí a napovie veľa o básnikovi, ktorý bol svojím životom a dielom fyzicky prítomný v slovenskej literatúre rovných šesťdesiat rokov a jeho poéziu popri nespočetných či s ťažkosťami spočítateľných časopiseckých prezentáciách reprezentuje štrnásť zväzkov, knižiek, zbierok; z nich publikácia Večné dialógy (Knižné centrum, Žilina 1996) je výberom autorovej knižnej i rukopisnej tvorby a bibliofília Kým je ešte čas. Pozdrav miléniu (Knižné centrum, Žilina 1999) je kratšia poéma a vlastne ide o pätnásty tlačou vydaný titul.

Antológia Večné dialógy je v poradí tretím výberom Frátríkovej poézie. Predišli ju výbery Zem zvoní (Slovenský spisovateľ, Bratislava 1972) a Svedectvo slova (Vydavateľstvo Osveta, Martin 1986).

Vo výbere Zem zvoní nachádzame aj „najstaršiu“ knižne publikovanú báseň z čias, keď jej autor stál na prahu dospelosti. Aj keď jediná báseň nemožno pri troche serióznosti povýšiť na meradlo stupňa autorskej vyspelosti, možno (so všetkou serióznosťou) s jej pomocou usudzovať na vplyvy, zdroje a podnety. Báseň O čo sa podelíme zaznieva trochu ozvenami Novomeského Nedele (1927) i Romboidu (1932), Smrekom, Lukáčom i Beniakom. To všetko v jednej básni? Má iba dvanásť veršov, no predsa je to tak. Radi by sme si tu pomohli iným Frátríkovým dielom - Moderné postupy pri rozbere verša - a odmerali slovko po slovku každúčkový obraz, spojenie, stopu, rým i rytmus. Bola by to ľahšia cesta než prebýjať sa úvahami a usilovať sa o dôkazy tam, kde sú zbytočné. Trošku to tak asi cítil aj Ján Frátrík. Aj sa z toho vyznal: Do čerta aj s -izmami./ Mám rád život./ A to je môj nepremenný a večnostný -izmus./ Dobrý deň, poézia! (Vzácná po dúhe. Vydavateľstvo Osveta, Martin 1984). Takže - a teraz sa vráťme k otázke. To všetko v jednej básni? Áno i nie. Lebo aj v mnohých ďalších, napríklad hoci aj v tej, z ktorej sme zacitovali štyri záverečné verše. Na jej začiatku je poézia vecí, poézia videného, trocha hravosti, trocha vitalizmu. Ale servírované inak. Srdcom, po ktoré Frátríkovi vždy siahala poézia, ktorej a v ktorej u neho ide o príbeh, o svetlo myšlienky a o ľudí.

Odbeháme k Monológom na úvetri (Vydavateľstvo Osveta, Martin 1980), v nich k triptychu Dialógy plné hviezd a v ňom k textu (básni v próze) More. V „odistených myšlienkach“ Jána Frátríka tu nachádzame významovo presné dávne autorovo krédo, ktoré vedci, kritici, biografisti či redaktori zaoberajúci sa Frátríkovou tvorbou takmer unisono vyslovujú, hoci používajú rozličné slová. Pomenávajú však autorovu ľudskosť, lásku k človeku i človečenstvu, z ktorej sa vyznal v toľkých podobách, obrazoch a veršoch, že možno práve pre ich - s odpustením - „presilu“ akosi sa nevdojak prehliadnu a teda nezacitujú aj takéto „odistené myšlienky“: „Letieť podľa vetrov, podľa vln a podľa človeka.“ A takmer vzápätí až takéto pokora: „Robíme sa svetlom, a koľko tmy je ešte v nás.“ Len pripomeňme, že skladba More, rovnako ako druhá

časť triptychu, Zem, sú datované rokom 1970. Potvrdenia lásky ako jednej z najpevnejších kotiev Frátríkovej poézie nachádzame na každúčkom mieste, prezentujú sa nepretržite, tak ako nepretržite autor tejto svojej istote veril, držal sa jej a vyznával sa z nej. Hoci aj tak, ako v už spomenutej skladbe Zem: „len láska bude mať

knížku silu výpovede až po „to najlepšie, čo ako umelec hlásal a v básni realizoval“ (I. Vaško), alebo chcel iba, ako sa sám vyznáva, „spriadať čisté monológy na úvetri do tejto skromnej knižky.“

Okolnosti chceli, aby knižka básní Sneží na lásku (Slovenský spisovateľ, Bratislava 1981), hoci bola pripravená

šený spev“ (I. Vaško) viedne s inšpiráciou predchodcov.

Štúdia Imricha Vaška na záver výberu Svedectvo slova priniesla niekoľko pozoruhodných pohľadov na dovtedajšiu tvorbu Jána Frátríka. Ponúka aj paralely - popravde a právom. Predovšetkým však prenikavo poukazuje na básnikovo krédo, ktoré je v

že ovplyvňuje mieru vzájomných kontaktov generácie príbuzných autorov

Zdá sa, že sme dospeli k bodu, keď si musíme pripomenúť známe skutočnosti a fakty. Nazdávame sa, že to nebude na škodu. Prinajmenšom preto nie, lebo to pomôže vniesť trochu lepšiu orientáciu po veľmi presne zmapovanom „teréne“, ktorý pre literárneho teoretika (akými sú I. Vaško a V. Peťko) básnická tvorba Jána Frátríka predstavuje.

Máme k dispozícii niekoľko prameňov. Prinajmenšom dve encyklopedické heslá zo slovníkov slovenských spisovateľov (Rosenbaum, K. a kol.: Encyklopédia slovenských spisovateľov 1, 2. Vydavateľstvo Obzor, Bratislava 1984 a Maťovčík, A. a kol.: Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia. Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov a Slovenská národná knižnica, Bratislava, Martin 2001). Treťou zdrojom je Slovenský literárny kalendár 1996 (Rezník, J. a kol.: Slovenský literárny kalendár. Vydavateľstvo

Hovoriaci svedok katolíckej moderny

Ján Frátrík

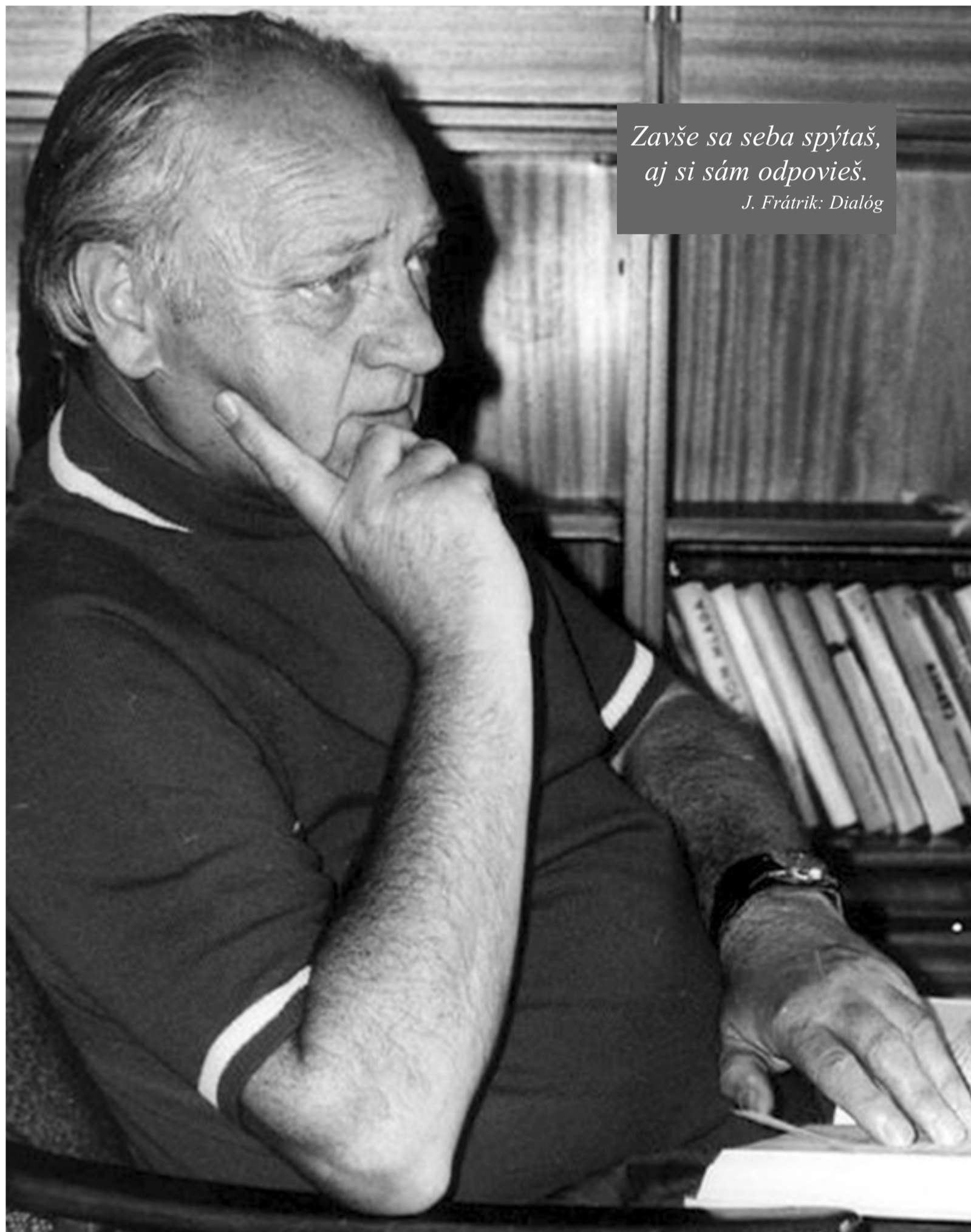
miesto na tejto omrvine kozmu.“ A na jej záver: „Len zostať. Zostať pri človeku! Zem je v nás!“

Ponechajme ako večné tajomstvo, veď autor ho už nevyjaví, či bolo autorským zámerom stupňovať v tejto

skôr než práve spomínané Monológy na úvetri, stala sa pripomenutím životného jubilea básnika. Slová na záložke tejto knihy prisudzujú jej „sviežosť lyrického postrehu“ i „nepatetickú intonáciu veršov“. Iný v nej vybadá „stí-

jeho láske k životu. Len akoby mimochodom sa tu spomína Frátrík ako básnik „mimo literárneho centra“.

Možno má miesto, kde sa literatúra rodí, pre ňu samu dajaký význam. Neponchybne má. Keď nie iný, aspoň ten,

*Zavše sa seba spýtaš,
aj si sám odpovieš.*

J. Frátrík: Dialóg

M Slováci sme sa v našej histórii dlho a opakovane načádzali buď v hmotnom, buď v duchovnom alebo obojakom bytostnom ohrození. Prežili sme. A historicky v nedávnej minulosti sme mohli úprimne a zo srdca pred odchodom z kostolov spievať d'akovnú hymnickú pieseň Bože, čos ráčil... Žiaľbohu, a neospravedlňuje sa to v novšom čase nedeje. Azda preto, lebo by sa to u nás niekomu mohlo zdať nevhodné s ohľadom na ono niekdajšie „Regnum Marianum“ a teraz (na rozdiel od našej domácej situácie) na verbálne, možno politicky demonštratívne kresťanský, pre nás vari závideniahodný program pána V. Orbána?

„ČESKOSLOVENSKÉ“ A FELVIDÉK

Lenže znova sa rozširuje a upevňuje stav, keď v hocijakej súvislosti, pri hocijakej príležitosti počujeme všetko možné „československé“, keď sa stále častejšie a otvorenejšie na našu adresu hovorí o Felvidéku - o hornom, severnom „maďarskom“ území.

Celkom oficiálne sa totiž provokačne hovorí: toto územie, tento Felvidék, je na svojom juhu obývaný Maďarmi, inde, severnejšie, vraj bývajú poslovenčení - a to iba v posledných desaťročiach poslovenčení! - Maďari. Lebo veď vraj každý druhý Slovák mal maďarských starých rodičov... Slovensko je, tak sa to už tiež vyhlásilo, kukučie vajce v maďarskom hniezde... (Ako je azda známe, toto oficiálne a verejne deklaroval bývalý diplomatický reprezentant Maďarska v SR!). Spoločenstvo Kresťanské Slovensko (SKS) k tomu otvorene (a s dobrým dôsledkom) zaujalo kritické stanovisko.

V tomto duchu a s týmto programom sa na slovenskom území cielene a so zvyšujúcou sa frekvenciou uskutočňujú rozličné akcie. Tak sa maďarskými symbolmi a znakmi znova a dopredu vyznačuje a symbolicky obsadzuje územie Slovenska. S takým cieľom sa napr. v centre Bratislavy umiestnil pomník horlivého hungarofila S. Petófiho - slovenského odrodilca Alexandra Petroviča, takto sa odhalil pomník Jánoša Esterházyho v Košiciach, s týmto cieľom sa na južnom Slovensku prelepovali tabule, tak sa aktivitami Mostu a pričinením jeho horlivých slovenských funkcionárov a členov vlády SR (!) pripravujú a schvaľujú zákony podporujúce pokračujúcu expanziu tejto politiky na území SR. A tak, provokačne, práve na Vajanského nábreží stojí aj nevydarená socha Masaryka. (Ako je známe, S. H. Vajanský zaujímal k Masarykovi veľmi kritický postoj).

„OKRÁŠĽOVANIE“ BRATISLAVY

No a tak tu dnes na podnet akéhosi Bratislavského okrásľovacieho (!) spolku máme (predbežne na nábreží Dunaja) už aj model pripravovaného veľkého pomníka Márie Terézie (ako lákadlo ešte bez husárov). Pri ňom je miesto, kde sa zbierajú peniaze na budúcu realizáciu veľkého pomníka z karského mramoru - potom už aj s husármi, podpisujú sa tam hácky na podporu tohto projektu, rozdáva sa na kriedovom papieri farebne vytlačený leták s názvom „Mária Terézia v Bratislave“ a s ústrižkom na očakávanú písomnú podporu tohto veľkolepého projektu. Hľa, aký pracovitý, úspešný a bohatý je

naš (vraj) okrásľovaci spolok! Pripravovaný pomník, v skutočnosti replika pôvodného miléniového súsošia uhorských husárov s Máriou Teréziou, má stáť - akože inak - na starom mieste: tam, kde je dnes súsošie Ľudovíta Štúra (alebo skôr Stooru?). Štúra treba

staré objekty a priestory dostávajú cudzie pomenovania. A sám dvorný historik mesta Bratislavy, vlastne skôr Prešporku, sa verejne v novinách vysmieva dokonca aj zo slovenskej ústavy. Aj to je na Slovensku možné. Ako ópium nás zachvátila angli-

produkovat'. Nevie sa súvislo vyjadrovať. Nevie pomaly ani poriadne písať. Vie iba tlačiť.

Tento postoj k svojmu a k sebe treba vidieť aj za tým, čo je na konci Hviezdoslavovho námestia: cudzí, iste významný, ale nie náš rozprávkár tam

Slovensku, i otázka, či Bratislava zostane slovenská. Preto sa v súvislosti s udalosťami na európskom juhu písalo o jazyku v paľbe „zbrani hromadného ničenia“ a o jazykovom podvode. Žijeme v tom aj dnes.

SAMI SME SI NEPRIATELIA

Vo vyratúvaní týchto našich bied by sme mohli pokračovať. Veľa vecí vyvoláva otázky o našej budúcnosti. Núka sa však veľavravný a k niečomu aj inšpirujúci záver:

Najväčšími škodcami, ba nepriateľmi sme si my sami. Vedia to aj tí, čo ešte stále kalkulujú s nevedeným a popleteným, po veľkom, modernom a vyspelom (alebo „vyspelom“) svete túžiacim, cudzie nad svoje a seba uctievajúcim Slovenskom. Na tom oni stavajú svoj program.

Ak teda chceme niečo zmeniť, musíme začať doma. Sami so sebou. Od seba. Lebo naozaj je asi pravda, že najväčšími nepriateľmi sme si my sami.

ÁBEL KRÁČ

Scudzené Slovensko: Odpracte Štúra, prichádza Mária Terézia

niekam odložiť (vlastne odpratať) a námestie sa má premenovať na Korunovačné námestie. Nie je to lákavé, slávne a veľké nad Slovensko? Semtam už počuť i hlasy, že dakde inde treba dokonca odložiť aj nášho P. O. Hviezdoslava, lebo tam, na Hviezdoslavovom námestí, treba vraj tiež postaviť dôstojný symbol slávy Uhorska. V ňom sa máme vidieť my Slováci. Slováci?

UHORSKO JE MAĎARSKO

Pozoruhodné je aj to, čo sa deje s jazykom: namiesto označení „Uhorsko“, „Uhor“, „uhorský“ sa systematicky používajú označenia „Maďarsko“, „Maďar“, „maďarský“. Umožňuje to totiž stotožniť bývalý mnohonárodný útvar Uhorska s jeho menšinovou časťou - s Maďarmi - a celok monarchie stotožňovať s Maďarskom. O to ide. Tak sa teda už aj samo vedomie Slovákov (i Neslovákov) ovplyvňuje cieľenou jazykovou manipuláciou.

Má to aj ďalší veľmi „dobrý“ dôsledok: tým sa majú akoby legalizovať aj krádeže a lúpeže duchovných hodnôt a duchovného bohatstva Slovenska a Slovákov. Pretože územie Slovenska bolo súčasťou Uhorska (resp. Rakúsko-Uhorska), zámenou názvu „Uhorsko“ názvom „Maďarsko“ sa aj Slovensko stáva časťou takéhoto „Maďarska“. Aj Slovensko je v tejto manipulácii Maďarsko. Preto by potom ani jeho obyvatelia nemohli byť Slováci. A tak sú dnes aj mnohé neoceniteľné umelecké hodnoty a sakrálné pamiatky, ktoré boli zo Slovenska odvezené, neraz Slovenskými správcami darované, uložené v maďarských inštitúciách, a to s maďarskými názvami miest pôvodu. Vždy boli a sú akože doma - v Maďarsku. (Aké hodnoty nám boli odcudzené, dokumentujú známe publikácie M. Vároša.)

Všelijako možno falšovať históriu, prekrúcať pravdu, zmocňovať sa sveta. Dnes je to „na dennom poriadku“. A nie iba v strednej Európe. Pre orbánovcov je to však priaznivá situácia na pokračovanie niekdajšej maďarskej expanzie, v prvom kroku najmä expanzie na sever, až hen k hraniciam niekdajšieho severného suseda, veď vraj „Polak, Venger, to bratanki“.

KRÁDEŽ F. LISZTA

Duchovné krádeže sa dodnes nezastavili. Najnovším príkladom je pokus deklarovať geniálneho hudobníka Franza Liszta, podľa pôvodu Slováka (Františka Listu), za Maďara. V tom usilovne pomáhame aj my - aj naši akademici.

V širom svete niet národa, ktorý by zrodil toľko odrodilcov, toľko pachtivcov za cudzím, vraj svetovým, toľko svojich potomkov, ktorí by tak podceňovali svoje a seba a videli hodnotu a svetovosť iba v cudzom, ako je to dnes u nás. Preto je aj Bratislava, naše hlavné mesto, prešpikované cudzotou: nielen novostavby, nielen nové, lež aj

cizácia. Už vôbec nepokladáme za nevyhnutné odovzdávať mládeži neoceniteľné, kultúrne a výchovne mimoriadne významné, intelektuálne a spoločensky rozvíjajúce bohatstvo nášho jazyka, našej slovenčiny. Časť našej mládeže už nevie s porozumením čítať, prečítané re-

má svoju poctu, náš P. Dobšinský, keď už išlo o rozprávky, si ju nezaslúžil. Tak teda lákame pozornosť cudzincov aj z kanála vyčnievajúcou postavou, preto „šöne Náci“, preto mnoho iného, čo určite nie je slovensky povznášajúce. Preto sa, nie tak dávno, nahlas vyslovila téza, že Bratislava už nechce byť na

Literárny klub BERNOLÁK pri Spolku svätého Vojtecha
a Miestnom odbore Matice slovenskej v Trnave
v spolupráci s Mestom Trnava, Knihnicou Juraja Fándlyho v Trnave,
Bernolákovou spoločnosťou v Bratislave
a redakciou dvojtyždenníka KULTÚRA

v y h l a s u j ú

XIV. ročník celoslovenskej literárnej súťaže

o Cenu Slovenského učeného tovarišstva 2011/2012

Základné delenie: poézia a próza

Súťažné kategórie:

- I. kategória žiaci a študenti do 15 rokov
- II. kategória od 16 do 30 rokov
- III. kategória od 31 rokov vyššie

Podmienky súťaže:

Do súťaže sa môžu prihlásiť autori so svojou nepublikovanou tvorbou poézie a prózy. Súťaž nie je anonymná, práce sa nevracajú. Zaslať možno 5 básní, alebo krátke prózy v maxim. rozsahu 5 strán, t.j. 150. Práce je potrebné zaslať štvormo, riadne rozdelené a zopäté do štyroch samostatných častí. Na vrchnom liste každej jednej časti v pravom hornom rohu uviesť presné údaje: meno, priezvisko, adresu, vek, kategóriu (poézia, próza). Taktiež treba na vrchnom liste uviesť obsah: názvy jednotlivých básní, resp. poviedok. Každý samostatný list označiť v pravom hornom rohu menom autora.

Uzávierka prác je do 15. marca 2012

Práce na obálke označte „literárna súťaž“ a zasielajte na adresu: Spolok svätého Vojtecha, Radlinského 5, 917 01 Trnava. Bližšie informácie na čísle 0905/852788

U p o z o r n e n i e :

Práce po uzávierke nebudú do súťaže prijaté. Práce, ktoré nebudú spĺňať uvedené formálne náležitosti, nebudú hodnotené. Vyhodnotenie súťaže bude uverejnené v Katolíckych novinách, Slovenských národných novinách, KULTÚRE ako aj v regionálnych periodikách. Predpokladaný dátum vyhodnotenia súťaže je máj 2012. Na vyhodnotenie sú pozývaní iba ocenení účastníci.

